

UNA CARTA DEL PRIOR DEL CONVENT DE SANT MAGÍ DE LA BRUFAGANYA AL COMTE DE SANTA COLOMA (1639)

Josep M. Llobet i Portella

El coneixement del contingut d'una carta escrita el 29 de juny de 1639 pel prior del convent de Sant Magí de la Brufaganya i tramesa al comte de Santa Coloma ens permet assabentar-nos de la relació que hi havia, aquells dies, entre aquestes dues persones.¹ Aquell any, el prior de l'esmentat convent era Domingo Montarrich² i el comte de Santa Coloma, en aquell temps, era Dalmau de Queralt i de Codina, anomenat també Dalmau III de Queralt,³ un personatge que, sent lloctinent

general de Catalunya, va tenir una mort tràgica poc temps després, ja que fou assassinat l'any següent durant les revoltes del Corpus de Sang, fets que propiciaren l'inici de la Guerra dels Segadors.

La carta conté diverses citacions religioses en llatí, cosa habitual en aquell temps en els escrits dels eclesiàstics. D'altra banda, hom fa referència a alguns fets militars rellevants: la batalla de Leucata (1637),⁴ el setge d'Hondarribia (1638)⁵ i el setge de Perpinyà per Alfonso

¹ Aquesta carta fou localitzada per Ramon M. Razquin Carulla dins de la documentació de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

² De Domingo Montarrich només sabem que fou prior del convent de Sant Magí de la Brufaganya des de l'any 1637 al 1641 i que era «fill d'hàbit de Barcelona» (Joan SEGURA, *Història del santuari de Sant Magí*, Barcelona, Tipografia Catòlica, 1887, p. 106; Sanç CAPDEVILA, *Història compendiada del santuari de Sant Magí*, Montblanc, Impremta J. M. Recasens, 1924, p. 18).

³ Dalmau de Queralt i de Codina (1593-1640) fou baró de Queralt i de Ponts i segon comte de Santa Coloma. Era fill de Pere de Queralt i d'Icard i de Maria Codina. L'any 1638 va ser nomenat lloctinent

general de Catalunya. Sobre la seva relació amb la vila de Santa Coloma de Queralt: Pere CATALÀ ROCA, «El virrei comte de Santa Coloma i la seva vila predilecta», *Recull*, 1 (1993), p. 75-82.

⁴ Sobre aquesta batalla: Eulogio ZUDAIRE HUARTE, «Empresa de Leucata, lance fatal del virrey Cardona, 29 de agosto - 29 de septiembre de 1637», *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 14 (1960), p. 85-116.

⁵ Informació a: Javier DÍAZ NOCI, «Fuentes históricas coetáneas de la liberación de Hondarribia: la construcción de un acontecimiento en la España de Olivares», *Mediatika*, 10 (2004), p. 77-107.

Corso, cap de l'exèrcit francès (1597).⁶

Però el que ens interessa més, ara i aquí, és el testimoni de la devoció que manifestava Dalmau de Queralt a sant Magí, feta palesa l'onze d'abril de 1627, dia en què atorgà un document notarial, autoritzat per Joan Roca, notari de Santa Coloma de Queralt, mitjançant el qual donà al convent de Sant Magí de la Brufaganya una llàntia de plata d'un valor de 120 lliures i fundà un ofici cantat, celebrador el dia onze de febrer, i quatre aniversaris, que s'havien d'acomplir durant els tres dies següents.

Per pagar les despeses d'aquestes fundacions i per costejar l'import de l'oli de la llàntia, que havia de cremar continuadament, cedí al convent un censal d'un import de 230 lliures que generava una pensió anual d'onze lliures i mitja, o sigui, un interès anual del 5 %. En el document notarial susdit, el comte reconeixia els grans favors que tant ell com la seva família havien rebut de sant Magí, per la qual cosa prenia el sant per patró i advocat espiritual d'ell i dels seus.

Precisament aquest patronatge – segons el prior – havia de servir perquè el comte aconseguís la victòria sobre els seus enemics en aquell context polític tan complex: la situació de Catalunya dins el marc de la Guerra dels Trenta Anys, on el principat havia esdevingut un territori fronterer entre els exèrcits hispànics i els

francesos. Amb tot, en aquella ocasió, les oracions que li dedicaren els frares de Sant Magí no li foren propícies, ja que, justament un any després, fou occit per una multitud de persones enfurismades i descontentes.

Text documental

1639, juny, 29. Sant Magí de la Brufaganya

El prior del convent de Sant Magí de la Brufaganya, entre altres coses, informa al comte de Santa Coloma de les pregàries que es fan al convent per tal que, mitjançant la intercessió de sant Magí, obtingui la victòria sobre l'enemic.

Arxiu de la Corona d'Aragó, Generalitat de Catalunya, Correspondència del virrei Comte de Santa Coloma, carta número 5.310.

Excel·lentíssim señor.

La ocupació present de vostra excel·lència he considerada una y moltes vegades y, en ellas, remato sempre lo meu pensament en las paraules de sant Pau als romans, capítol 11: «*O altitudo diviciarum sapientiae et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, et investigabiles viae eius!*»,⁷ vent estava vostra excel·lència tant retirat en la pròpia casa y apartat de cuydados, negocios y màchinas del món y ara tan carregat y exprimit que no importa menos lo cuydado de vostra excel·lència que la

⁶ En donà notícia: Antoni de CAPMANY I DE MONTPALAU, *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, vol. I, Madrid, Imprenta de Antonio de Sancha, 1779, p. 183.

⁷ *Epístola de sant Pau als romans*, 11, 33: «O profunditat de la riquesa, de la saviesa i de la ciència de Déu! Que en són d'inescrutables les seves decisions, i d'inexplorables els seus camins!».

en lo qual abe reconocido a Ex.ª los granys favores que le volubit del
Sereno Sr. Magi y toda la sua Coda y para lo qual se ha de dar y dar
cat de aquella
y que aquesto Bato de a Ex.ª no sea la 2.ª vez que abe lo
sea Bato sea loit a dypotas aquesto Bato, y concha del qual
contra que ara lo ha Bato, se fa fe la Bata de por y
colunt Bato, lo que sea para amula del Bato de Bato
y que sea en caso de Bato, y de Bato, y de Bato
de a Ex.ª que lo mejor de Bato de Bato de Bato que la Bato
de Bato de Bato y de Bato de Bato, y que a Bato
para Bato de Bato y lo Bato a Bato, Bato de Bato
del Bato de Bato no para Bato a Bato, Bato de Bato
aquesto Bato, no para Bato, y de Bato de Bato
Bato que no Bato, no Bato de Bato de Bato de Bato
no, Bato de Bato de Bato, y Bato, Bato de Bato
lo Bato de Bato de Bato de Bato, y en Bato
comun y Bato de Bato de Bato de Bato de Bato
de Bato de Bato y de Bato de Bato de Bato de Bato
para y Bato de Bato de Bato de Bato de Bato
Bato de Bato de Bato a 29 de Bato 1639

Huamb Corzalla de a Ex.ª

Jr. Domingo Montecinos Bato de
Bato

(41)

restauratió de un regne y regnes, pus a de resistir un exèrcit foribundo, ple de saña y còlera, axí de les ocasions de la Leucata y Fuente Rabía com de molts altres fora de aquestos regnes, que no parará, si fer-o pot fins a asolar-o y cremar-o tot, y que tot descarrega sobre vostra excel·lència. Altitut és de la divina sabiduria, los judicis de la qual no·s poden comprehendrer ni sos camins investigar,

Però, per altra part, recorro a la matexa sabiduria en las paraulas que diu, capítol 8, que «*Attingit a fine usque in finem fortiter, et disponit omnia suaviter*»,⁸ que ella matexa haja aportat a vostra excel·lència en el libarinto que està com a primera causa no·s pot negar, però que ella matexa no·s sia moguda y ocasionada moltíssimes vegades dels sants és cosa certíssima y averiguada: «*Habent hoc merita sanctorum*», diu sant Ambròs, liber 3 [*sic*], sobre lo capítol primer de sant Lluç, «*ut a Deo, etc.*»,⁹ ells són los qui la mouen y detenen. Detingué Josuè lo dia per espay de altre dia¹⁰ y sant Magí lo precipità y accelerà per espay de dues horas,¹¹ y assò o fa la matexa sabiduria,

⁸ *Saviessa*, 8, 1: «S'estén vigorosament d'un cap a l'altre i tot ho administra bondadosament».

⁹ Sant AMBROSI, *Expositio in Lucam*, liber secundus, 31: «*Habent hoc merita sanctorum, ut a Deo nomen accipiant*», «El privilegi dels sants és de rebre el seu nom del mateix Déu».

¹⁰ Josuè, 10, 13: «*Steteruntque sol et luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis*», «I es va parar el sol i la lluna fins que la gent es va venjar dels seus enemics».

¹¹ Fa referència a un miracle atribuït a sant Magí, el qual es troba narrat al capítol XV, titulat «Como fue librado Perpiñán del poder del enemigo,

com a tan grans amichs de aquella, per a honrar-los, que vostra excel·lència sia tan gran vehí de sant Magí, tan affavorit d'ell y tan apasionat seu, lo acte que vostra excel·lència féu en poder de Juan Roca, notari de Santa Coloma de Queralt, a 11 de abril [de] 1627, ne farà bon testimoni, en lo qual donà vostra excel·lència al sant gloriós una llàntia, de valor 120 lliures, de plata, fundà un ofici cantat, celebrador als 11 de febrer, y 4 anniversaris, selebradors immediatament los 3 dias següents, per almoyna dels quals y oli de dita llàntia, perpètuament cremadora, assignà y consignà un sensal de preu de 230 lliures y pensió 11 lliures, 10 sous, rebuda sobre lo lloc de Munclar, als 27 de setembre, en lo qual acte regonex vostra excel·lència los grans favors que té rebut del gloriós sant Magí y tota la sua casa, prenent-lo per patró y advocat de aquella.

Y que aquest patró de vostra exel·lència no serà la primera vegada que, ab lo seu bàculo, serà exit a defensar aquet regne y contra del matex contrari que ara lo stà vexant, ne fa fe la vila de Perpiñà, colent tots anys lo sua dia per aver-la deslliurada de Alfonso Corso, y que ara, en ocasió semblant y de major apreto, estiga a càrrech de vostra excel·lència, qu'és lo major devot del sant. Tinc de dir que la divina sabiduria disposa y

amaneciendo dos horas antes el sol por la intercesión de san Magín», de l'obra de Reginald POC, *Historia de la vida y milagros del glorioso mártir S. Magín*, Barcelona, Sebastián Matevad, 1630. Aquest miracle també fou comentat per Narcís FELIU DE LA PENYA I FARELL al volum III dels *Anales de Cataluña*, Barcelona, Juan Pablo Martí, 1709, p. 219-220. Informació facilitada per Josep Mas Segura.

ordena totes les coses suavement y que o fa par a honrar lo seu sant y lo sant. A vostra excel·lència escric esta en nom del convent de Sant Magí, no par a advertit a vostra excel·lència se encomane a-n aquel, perquè no·s pot pensar o dexe de fer, sinó par a què entenga que nosaltres no·ns descuydam de qui tenim tanta obligació, en particular posat en tants grans treballs, y, per ells, en totes les mises se fa particular memòria de vostra excel·lència y en les orations comunes y

particulars no·ns ne descuydam, ans bé, suplicam a Déu, nostre señor, que, per medi del seu sant màtir, li dono pròspero y felís succés y victòria. Amén. Y ell garde a vostra excel·lència.

D'esta casa de Sant Magí, a 29 de juny [de] 1639.

Humil capellà de vostra excel·lència,

Fra Domingo Montarrich, prior de Sant Magí.